

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/100-bohaterow-na-100-le/104486,Cyprian-Bystram-ur-6-marca-1889-w-Chelmnie-pow-Kolo-zm-13-lutego-1961-w-Londynie.html>
26.04.2024, 08:02

Cyprian Bystram (ur. 6 marca 1889 w Chełmnie, pow. Koło, zm. 13 lutego 1961 w Londynie) - pułkownik kawalerii.

W dniu 16 sierpnia 1920 r. 4 Brygada Jazdy miała rozkaz skoncentrować się w miejscowości Cyców (...). Dowództwo Brygady objął w zastępstwie mjr Cyprian Bystram dowódca Pułku 3 Ułanów. (...) Osobiście kierując całą akcją w świetnie zorganizowanej operacji (...) odpiera atak przeciwnika i zmusza go do ucieczki, tracąc oficera i kilkunastu ułanów w zabitych i rannych, a następnie akcją z prawego skrzydła 7 pułkiem ułanów i 1 szwadronem pułku 3 ułanów otacza przeciwnika, rozbijając go i zmuszając na całej linii do odwrotu (...) zwycięstwo pod Cycowem dało możliwość własnym oddziałom przejść do zdecydowanej ofensywy i wyjść na tyły wojsk przeciwnika, czym ułatwiło całą dalszą operację nie tylko 4 Brygady Jazdy, ale wszystkich oddziałów w tym rejonie operujących. (Wniosek na odznaczenie Virtuti Militari, 6 stycznia 1921)

Po ukończeniu gimnazjum w Petersburgu (1909) wstąpił tam do Mikołajewskiej Oficerskiej Szkoły Jazdy. Od 1910 służył w Lejb-Gwardyjskim Pułku Ułanów Jego Wysokości, z którym jako dowódca plutonu i szwadronu uczestniczył w I wojnie światowej. W wrześniu 1917 sformował szwadron z Polaków wydzielonych z rosyjskiej Samodzielnej Brygady Gwardii i spod Moskwy doprowadził go w listopadzie tr. do I Korpusu Polskiego na Białorusi. Szwadron ten stał się załącznikiem 3 Pułku Ułanów. Po demobilizacji korpusu w Warszawie gdzie wstąpił do POW. Od listopada 1918 w Wojsku Polskim, w odtwarzanym 3 Pułku Ułanów, w którym od marca 1919 dowodził na froncie dywizjonem, następnie był zastępcą dowódcy, a od 10 lipca 1920 dowódcą 3 Pułku Ułanów Śląskich (przejściowo dowodził

Cyprian Bystram

też 4 Brygadą Jazdy). W 1922 przeszedł z pułkiem do garnizonu w Tarnowskich Górach. Od stycznia 1928 do marca 1929 dowódca XVI Brygady Kawalerii we Lwowie, następnie do listopada 1932 członek Oficerskiego Trybunału Orzekającego. Od 31 marca 1933 w stanie spoczynku. Po kampanii 1939 we Francji, w 1940 zastępca komendanta obozu w Coëtquidan, w latach 1940–1944 szef Oddziału V (personalnego) Sztabu Naczelnego Wodza. Pozostał na emigracji. Pochowany na cmentarzu North Sheen w Londynie. Grób został wpisany do ewidencji grobów weteranów walk o wolność i niepodległość Polski (nr ewidencyjny 486).

Awanse: podporucznik (1910), porucznik (1915?), rotmistrz (1917), major (1920), podpułkownik (1922), pułkownik (1924).

Bibliografia

Płk kaw. Cyprian baron Bystram - dowódca 3 Pułku Ułanów [w:] *Kawaleria polska. W 50. rocznicę odtworzenia Pułku 3 Ułanów Śląskich*, red. M. Wroński, Tarnowskie Góry 1995, s. 81–85.